

WAT ALS JE KINDEREN HET NIET MET ELKAAR KUNNEN VINDEN?

“Eerst komt mijn dochter langs met haar gezin, daarna mijn andere kinderen.
Samen aan één tafel, dat kan niet meer”

Koude oorlog in plaats van warme gesprekken: wanneer je kinderen elkaar niet (meer) kunnen luchten, beland je als ouders in een positie waarin je nooit wilt terechtkomen.

Chantal heeft twee kinderen: **Jessie** (22) en **Jonas** (26). Jessie woont nog thuis, Jonas enkel in het weekend. De laatste jaren tonen ze geen enkele interesse meer in elkaar.

Chantal (58): “Buiten mijn schoonmoeder zijn mijn twee kinderen de enige familie die ik nog heb. Twee jaar geleden is mijn man overleden en hoewel zo’n ingrijpende gebeurtenis andere families net dichter bij elkaar lijkt te brengen, gebeurde bij ons net het omgekeerde.

Ook al hebben we Jessie en Jonas op dezelfde manier opgevoed, hun karakters kunnen niet verder uit elkaar liggen.

Jessie is overgevoelig en heeft een hart van goud. Ze doet vrijwilligerswerk, geeft geld aan goede doelen en verlangt niet meer van het leven dan een huisje en een beetje geluk. Jonas is veel ambitieuzer en vindt zijn zus vooral naïef: ‘Dit is de fase in je leven waarin je dingen moet opbouwen. Je zou beter geld in het laatje brengen, dan altijd maar dat vrijwilligerswerk.’ Hoewel hun onderlinge verschillen er altijd al hebben ingezet, is Jonas de laatste jaren botter als hij met zijn zus praat. Niet per se om haar te kwetsen. Sinds de dood van zijn vader voelt hij

Van knallende ruzie is er geen sprake. Omdat Jessie nog thuis woont en Jonas in de weekends ook, komen ze sowieso met elkaar in contact, maar interesse tonen in elkaars leven of zelfs een normaal gesprek voeren, zit er niet meer in. Aan tafel vertelt Jonas over zijn werk en Jessie over de examens, maar altijd rechtstreeks tegen mij, de andere negerend. Alsof we met z’n tweeën aan tafel zitten in plaats van met z’n drieën. Door die koude oorlog hangt er enorm veel stress in huis. Vooral omdat ik steeds het gevoel heb dat ik partij moet kiezen. Een tijdje heb ik nog geprobeerd te bemiddelen, maar daarmee gooide ik alleen maar olie op het vuur. Allebei verweeten ze me dat ik de andere voortrok, allebei waren ze misnoegd.

Wat mij vooral raakt, is dat we al zo’n kleine familie hebben. We moeten maar met vier mensen overeenkomen en zelfs dat lijkt niet te lukken. Als ik dan hoor van andere families, die met z’n allen vrolijk rond de keukentafel zitten, voel ik echt een steek van jaloezie.

“Wat me vooral raakt, is dat we al zo’n kleine familie hebben. We moeten maar met vier overeenkomen, en zelfs dat lukt niet”

zich gewoon ‘de man in huis’. Telkens als ik hem op zijn gedrag aanspreek, schiet hij in de verdediging: ‘Ongelofelijk toch, de domme dingen die ze doet. Iemand moet haar toch vertellen dat ze verkeerd bezig is?’

Eén van de gevoelige onderwerpen in huis is het liefdesleven van Jessie. Ze heeft al verschillende vriendjes gehad en meestal houden haar relaties niet lang stand. ‘Waarom zou ik vriendelijk blijven tegen die jongens?’ gromde Jonas onlangs. ‘Ik zie hen toch maar één keer.’ Toen haar vorige vriendje het na drie maanden uitmaakte, gaf Jonas opnieuw een sneer in die richting en dat heeft voor Jessie de deur dichtgedaan. Sindsdien zeggen ze niets meer tegen elkaar. Of alleen het hoogstnodige.

‘**Het is vast maar een fase’ en ‘dat waait wel over’.** Als ik er voorzichtig over begin tegen vriendinnen, wuift iedereen mijn bezorgdheid weg. Maar eerlijk gezegd zie ik de toekomst van ons gezin niet rooskleurig in. Het zou me niet verbazen als mijn kinderen na mijn dood zelfs helemaal niet meer met elkaar zouden praten. Het enige wat ik kan hopen, is dat ze naarmate ze ouder worden, elkaar beter gaan begrijpen. Of dat er schoonfamilie in het spel komt die voor een frisse wind zorgt. Jonas is nu samen met een vrolijk, optimistisch meisje en ik merk dat ze – soms onbedoeld – een bemiddelende rol opneemt. Als Jonas iemand heeft die hem wat verzacht, en Jessie iemand die haar wat minder gevoelig en onzeker maakt, groeien ze misschien toch weer wat dichter naar elkaar.”

WAT KUN JE ALS OUDER (BETER NIET) DOEN?

1 Heb aandacht voor het verschillende perspectief van elk kind. Eenzelfde gebeurtenis of beslissing kan door een broer of zus helemaal anders ervaren worden. Hoe heeft hij/zij de situatie ervaren?

2 Vraag je kind naar zijn of haar beleving. Wat maakt dat je zo weinig contact hebt? Wat zou je nodig hebben om de kloof weer te dichten? En is er iets wat ik kan doen om dat te vergemakkelijken? Doe niet alsof er niets gebeurd is. Mogelijk wakker je zo zelfs het vuurtje aan omdat je de pijnpunten van minstens één van de partijen onder de mat veegt (‘wat jij aanvoelt, is niet belangrijk’).

3 Luister en breng begrip op voor zijn/haar standpunt. Heel vaak proberen we zo snel mogelijk een excuus te zoeken voor onszelf of de andere broer of zus: ‘Hij bedoelde dat niet zo’ of ‘dat zie je verkeerd’. Daarmee doe je de deur voor elke discussie dicht en voelt je kind zich onbegrepen, of denkt het dat je partij voor de ander kiest. Focus dus niet op hoe de situatie (volgens jou) is, maar start het gesprek met te polsen naar de ervaringen en gevoelens van je kind. Daarna kun je er andere perspectieven aan toevoegen. Nog een tip: focus evenmin op wat dit voor jou betekent: ‘ik heb hier zo’n verdriet van’. Dat geeft weinig aandacht en erkenning aan de gedachten en gevoelens van je kind.

4 Zoek naar creatieve oplossingen. Een verjaardagsfeestje waar iedereen rond de tafel zit, maar waar de helft van de mensen niet met elkaar spreekt, daar doe je niemand een plezier mee. Je kunt ook gaan bowlen of wandelen. Een activiteit haalt de focus weg van ongemakkelijke gesprekken en zorgt een volgende keer misschien voor meer gespreksstof.

5 Hou vol. Complexe problemen los je niet van het ene op het andere moment op. Elk belangrijk gezinsmoment (verjaardagen, Kerstmis, een trouwfeest), biedt nieuwe kansen. Benader zulke momenten niet met angst – ‘oh nee, dat zal wel weer heel moeilijk zijn’ – maar bespreek op voorhand hoe je ze voor alle partijen aangenamer kunt maken.

Plots valt dat hechte gezin uit elkaar

Ria heeft drie zonen: **Julian** (40), **Merik** (38) en **Karl** (32). Haar enige dochter **Jill** (34) heeft drie jaar geleden het contact met haar oudste broer verbroken.

Ria (60): “Buitenstaanders omschreven ons altijd als een hecht gezin. ‘Jullie hebben zoveel voor elkaar over.’ Nochtans was dat niet vanzelfsprekend, want doorheen de jaren hebben we ons deel wel gehad: de scheiding met mijn man, Merik die autisme bleek te hebben, Jill met haar borderline en Julian, Merik en Jill die een tijdlang verslaafd waren aan drugs. En toch... ook al waren er moeilijke momenten, we waren altijd belangrijk voor elkaar. Pas toen Jill haar gezinnetje stichtte en in een schoonfamilie terechtkwam die zich heel erg richtte op hun eigen kerngezin, zijn er naar mijn gevoel barsten gekomen. Barsten die drie jaar geleden hebben geleid tot een echte kloof.

Ze wilde niks meer te maken hebben met Julian, zei ze me op een dag vanuit het niets. En daar had ze, zo voegde ze eraan toe, meerdere redenen voor. Eigenlijk was ze het haar broer altijd kwalijk blijven nemen dat zij in dat drugsmilieus was beland. Julian was de oudste en de eerste die ermee begon. Hij was de reden dat Jill en Merik waren gevolgd. Het kwam erop neer dat ze vond dat Julian een slechte invloed had en haar beeld werd alleen maar versterkt door hoe hij zijn kinderen intussen opvoedde. Toegegeven, zijn zontjes zijn wat grover van taal en heb-

Die klare boodschap die ze mij gaf, heeft ze nooit aan Julian of haar andere broers gegeven. Van de ene dag op de andere begon ze hem te mijden, zonder één woord uitleg. Op familiefeestjes stuurde ze gewoon haar kat. In het begin vroegen de anderen er nog naar. ‘Waar zijn Jill en de kinderen?’ Maar ik kon toch niet zeggen dat ze thuisbleef omdat Julian er was? Het is toch niet aan mij om uit te leggen wat er bij haar wringt? Dus fietste ik er elke keer wat omheen. Ze moest plots werken, ze had een ander feestje op de agenda staan... Maar op den duur kon Julian de optelsom zelf ook wel maken.

Dat zijn zus hem niet meer wilde zien, heeft hem veel verdriet gedaan, maar Julian stond met zijn rug tegen de muur. Belde hij haar, dan nam ze de telefoon niet op. En haar face to face ontmoeten, lukte al helemaal niet meer. Ook ik stond machteloos. ‘Leg hem dan tenminste uit wát hij verkeerd heeft gedaan’, smeeke ik haar. Maar voor haar is het onderwerp afgesloten. ‘Dit is mijn beslissing en daarvoor hoef ik aan niemand verantwoording af te leggen.’ Hoewel Jill wel nog contact heeft met de andere twee broers, zien ze hun zus natuurlijk ook minder. Ook zij zitten gewrongen met de situatie, maar ze zwijgen wijselijk.

boos, maar tegelijk zie ik Jill nog graag. Ik heb maar één dochter en twee kleindochters. Ik kan het onderwerp blijven bovenhalen, maar dan riskeer ik dat ook ik aan de kant word gezet. Als ik mijn kleindochters nog wil blijven zien, zit er niets anders op dan me bij de situatie neer te leggen.

Dus zitten we met Sinterklaas, kerstavond en Pasen met van die bizarre ‘dubbelfeesten’. Eerst komt Jill met haar kinderen, daarna de rest. Mijn vriend en ik hebben samen twaalf kleinkinderen en ook al geniet ik ervan om die vrolijke bende bezig te zien, toch is er steeds die afwezigheid. Iets wat ik niet alleen zonde vind voor mezelf, maar ook voor Jills dochtertjes die de pret met hun nichtjes en neefjes moeten missen. Het had allemaal zo anders kunnen zijn.”

DIKKE VRIENDEN/ GROTE VIJANDEN

Hoe je kinderen met elkaar in hun kindertijd omgaan, voorspelt absoluut niets over hun contact als volwassenen. Psychotherapeute

Claire Wiewauters: “Zelfs al zijn je kinderen eerst beste vriendjes, dan kunnen ervaringen in hun leven nog steeds voor breuk-lijnen zorgen. Het omgekeerde geldt ook: broers en zussen die elkaar als kind in de haren vlogen, kunnen hun onderlinge verschillen later net leren accepteren en waarderen. Of je dat als ouder op voorhand kunt sturen? Nee, daarvan ben ik overtuigd. Je kunt wel waakzaam zijn om het ene kind niet te bevoordelen of te benadelen ten opzichte van het andere. Zie het als een poging om mogelijke breuklijnen te voorkomen.”

“Ik sta machteloos: mijn dochter wil niks te maken hebben met haar broer. En als ik er iets van zeg, riskeer ik dat ze ook mij aan de kant schuift”

ben een uitgesproken mening. Ook ik erger me weleens aan hun losse opvoeding, maar het zijn zijn kinderen en Merik is een zorgzame, toffe papa. Als hij dan andere accenten legt, is dat toch zijn zaak? Maar Jill, die haar kinderen net strikt en beschermend opvoedt, ziet het anders. Ze wil niets meer met hem te maken hebben, en wil niet dat haar kinderen nog met de zijne omgaan.

Voor mij is het vooral erg om te zien dat mijn dochter zo is hard is geworden. Ik heb mijn kinderen altijd geleerd om te praten als er hen iets dwarszat, maar net dat weigert ze nu te doen. Dat sociale en zorgzame karakter van vroeger heeft ze nog, maar alleen in de kleine cocon van haar eigen gezin. Dat de gezelligheid en ongedwongenheid zo uit de rest van de familie wordt gezogen, lijkt haar verder niet veel te doen. Die eenzijdige beslissing maakt me zowel verdrietig als

DE PSYCHOTHERAPEUTE

“Ouders denken meestal: het zijn volwassen kinderen, ze moeten dat zelf oplossen. Maar je kunt wel degelijk een rol opnemen in het conflict”

Waarom vinden we het eigenlijk als ouder zo belangrijk dat onze kinderen goed overeenkomen?

Claire Wiewauters, pedagoge en psychotherapeute en verbonden aan het **Kenniscentrum Gezinswetenschappen/Odissee** legt uit: “Ouders beschouwen hun kroost een beetje als een geheel: ze spreken over ‘onze kinderen’ en willen hen liefst als dusdanig samenhouden. Toen ze nog klein waren, verliep het ook zo: je deed als gezin gezamenlijke ervaringen op en je had als ouder een bemiddelende rol tussen de kinderen waardoor de onderlinge ruzies en verschillen ‘gedicht’ werden. Pas als dat allemaal wegvalt en als de kinderen hun eigen keuzes maken, wordt duidelijk dat de broers en zussen wel degelijk verschillende persoonlijkheden zijn die zichzelf níet als een geheel zien. Zelfs al zijn er geen grote meningsverschillen, dat volwassen broers en zussen hun eigen weg gaan en nog maar weinig contact zoeken, komt heel vaak voor. Wat natuurlijk niet betekent dat je dat als ouder fijn moet vinden. Je gaat door een verlieservaring en wil niets liever dan dat je kinderen wél meer dingen samen ondernemen. Als dat niet gebeurt, doet dat pijn.”

Wanneer wordt het alarmerend? Er is ongetwijfeld een verschil tussen afnemend contact en elkaar doelbewust negeren?

“Inderdaad. Ook al hebben je kinderen in het dagelijkse leven minder vaak contact dan je zou willen, hun bloedband zorgt er doorgaans wel voor dat ze elkaar opzoeken bij belangrijke gebeurtenissen zoals een geboorte, een huwelijk of een overlijden. Als die momenten niet meer gedeeld kunnen of willen worden, is er sprake van contactbreuk.”

Wat zijn zoal de oorzaken van zo’n breuk?

“Daar bestaat weinig onderzoek over, maar vaak gaat het erom dat iemand zich benadeeld of onrechtvaardig behandeld voelt. Een grote financiële tegemoetkoming van de ouders aan één van de kinderen omwille van een faillissement, een drugsverslaafde broer met wie de rest geen contact wil hebben omdat hij het gezin zoveel verdriet heeft bezorgd. Of evengoed de zus die erg trouw is geweest aan de ouders en vindt dat de andere broers en zussen er zich te weinig van hebben aangetrokken. Daarbij is het vooral belangrijk te beseffen dat het perspectief van waaruit de broers en zussen de situatie ervaren, niet altijd overeenkomt met het perspectief waarmee de ouders naar de situatie kijken. De breuklijnen kunnen onbewust en ongewild zelfs door de ouders zelf zijn veroorzaakt.”

Het is dus niet iets wat zich louter afspeelt tussen broer en zus? Heb je er als ouder dan ook een rol in te spelen? Of hou je je er het beste buiten?

“Zo redeneren mensen inderdaad vaak: ‘Het zijn volwassen kinderen, ze moeten dat zelf oplossen.’ Maar als ouder kun je wel degelijk een rol opnemen. Door gesprekken aan te gaan met beide partijen kun je ervoor zorgen dat de deur op een kier blijft staan. Tegelijk kan iets wat jij zegt of doet de deur ook voor goed sluiten, dus de toon is belangrijk. Benauder je kinderen niet op een beschuldigende manier, maar vanuit begrip en interesse. Maak ruimte om te spreken over de verschillende ervaringen en betekenisgeving.”

Maar daarvoor zal iemand wellicht water bij de wijn moeten doen, terwijl dat meestal is wat beide partijen niet willen...

“En toch kan dat tot mooie oplossingen leiden. Bij een van mijn cliënten was het contact tussen de oudste broer en de rest van het gezin al jaren verbroken omwille van een conflict tussen vader en zijn oudste zoon. Toen de vader stierf, hebben de andere broers en zussen contact gezocht om hun broer op de hoogte te brengen. Toen de broer voorstelde om bij de uitvaart samen rond te kist te staan, was dat voor hen geen haalbare kaart. Hoewel de moeder niets liever had gezien. Uiteindelijk hebben de broers en zussen besloten dat niemand rond de kist ging staan. Zo bleven alle kinderen op dezelfde hoogte en vonden ze een oplossing waarin iedereen zich min of meer kon vinden.”

